

Solcant la història

Una proposta diferent per a alumnes especials

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament
Camp d'Aprenentatge de la Ciutat
de Tarragona

ICAC^B
Institut Català
d'Arqueologia Clàssica

escola **solc**

Amb la col·laboració de

Precedents del projecte

**“Savi és aquell que se
sorprèn de tot”**

André Gide

La recerca investigadora que es desenvolupa a nivell professional en diversos centres d'arreu del món és de vital importància per a l'avenç i el desenvolupament de la ciència. La investigació ens serveix, no només per tenir més informació sobre un tema sinó que ens pot ajudar a millorar la nostra qualitat de vida i contribuir al benestar de la societat.

Generar nou coneixement comporta sovint el trencament d'antigues teories o conceptes i dóna lloc a nous paradigmes i teories. Això, tot sovint, en el camp pràctic, es tradueix en la creació de noves tecnologies que contribueixen al desenvolupament científic que alhora, acabarà comportant coneixements, mecanismes o artefactes que ajudaran a millorar la nostra qualitat de vida.

Aquesta indagació tan indispensable per tal que la nostra societat avanci té però un petit inconvenient, que no sempre és propera a la societat. Tot sovint, són molt poques les notícies que acaben arribant a la societat sobre el desenvolupament o els resultats obtinguts per les troballes científiques. La pròpia especialització de la gran majoria de temes de recerca fa que no sigui sempre senzill divulgar aquesta informació, adaptada, a la població, en general.

La formació és una de les branques fundacionals principals de la gran majoria de centres d'investigació d'arreu del món però sovint, aquesta formació està bàsicament orientada a la creació de nous especialistes en una disciplina científica més que no pas a la difusió per al gran públic.

Les institucions governamentals tant nacionals, europees com internacionals que financen gran part de la cerca que es genera actualment arreu del món, han volgut, des de fa ja uns anys, intentar pal·liar la manca o la poca difusió general que es dóna, de vegades, als resultats de l'estudi. És per això que han creat diverses polítiques i mecanismes per facilitar aquesta tasca de divulgació i fer que arribi millor a la societat i que aquesta se'n faci coneixedora i participi, si s'escau.

Seguint amb els preceptes de la conferència de Salamanca de 1994 sobre l'educació especial, cal que els sistemes educatius siguin dissenyats tenint sempre en compte les característiques i necessitats de les persones, segons les seves capacitats.

Com sorgeix *Solcant la història*?

Aquest projecte neix, d'una banda, de la voluntat d'un centre de recerca que vol fer arribar la seva disciplina a les aules d'alumnes d'educació especial, un sector de la nostra societat que no sempre és tingut en compte en les activitats de difusió de la recerca.

Per a dur a terme aquest objectiu, va iniciar una col·laboració amb l'Escola Solc de Tarragona i, aviat, s'hi va sumar una altra institució educativa, el Camp d'Aprenentatge de Tarragona, amb qui l'ICAC col·labora de manera habitual en matèria de formació de professorat i activitats de difusió sobre el món clàssic.

Posteriorment, i arran de col·laboracions prèvies de l'escola Solc amb la revista *Fet A Tarragona*, aquesta també s'afegeix en la doble vessant de difondre el projecte i participar amb els alumnes d'una pràctica periodística.

L'activitat principal d'aquest projecte consisteix en el disseny d'un programa d'activitats teòriques i pràctiques sobre arqueologia clàssica adaptades per als alumnes d'educació especial.

A qui va dirigit?

Inicialment aquest projecte va dirigit al grup d'alumnes del nivell escolar de l'Escola Solc. El grup està format per 32 alumnes d'edats que oscil·len entre els 7 i 20 anys i que presenten necessitats educatives especials derivades de discapacitat intel·lectual moderada o severa, trastorns de l'espectre autista, afectació motriu, o sensorial, trastorns de la conducta i de la personalitat i d'altres síndromes.

En aquest nivell es prioritzen els aprenentatges instrumentals bàsics, la seva funcionalitat i la seva adaptació als entorns de referència de l'alumne. Es realitzen adaptacions curriculars prenent com a referent les competències bàsiques de l'Educació Primària i Secundària. En els últims cursos es prioritzen continguts propis de la transició a la vida adulta i de la formació prelaboral mitjançant tallers específics.

Qui lidera el projecte?

L'ICAC, l'Escola Solc i el Camp d'Aprenentatge de la Ciutat de Tarragona i compta amb la col·laboració de la revista *Fet A Tarragona*.

ICAC

L'Institut Català d'Arqueologia Clàssica és un consorci de recerca creat per la Generalitat de Catalunya i la Universitat Rovira i Virgili. Des de la seva inauguració ha dirigit nombrosos projectes de recerca arqueològica a diversos indrets de la nostra geografia i també en diversos jaciments europeus i africans, sempre a la recerca d'un millor coneixement de les societats que considerem com a clàssiques, destacant-ne, especialment, la grega, l'egípcia, l'íbera i la romana.

Des de la seva inauguració l'any 2003, un dels tres pilars fundacionals de l'ICAC ha estat i segueix sent, la difusió dels resultats científics i la transferència del coneixement a diversos sectors de la societat. En aquests dotze anys d'existència, l'ICAC ha protagonitzat nombroses activitats de difusió a diversos nivells, des del purament científic a l'escolar. Moltes d'elles s'han convertit en un referent i es realitzen de manera regular any rere any degut a la bona acollida que tenen entre el públic.

L'arqueologia acostuma a despertar un interès general entre l'alumnat per la part de misteri que comporta el descobriment i la reconstrucció del passat. En el nostre país provoca un especial interès l'arqueologia clàssica, especialment la romana, atesa la supervivència de part del seu llegat en moltes de les nostres ciutats.

Tarragona, ciutat declarada Patrimoni Universal de la Humanitat per la UNESCO l'any 2000, es presta com a escenari ideal tant per poder admirar in situ el llegat arquitectònic romà, com per apreciar els valuosos testimonis que ens va deixar aquesta cultura i que s'exhibeixen als seus museus, com per veure de prop, fins i tot, una excavació atès que sovint podem trobar-ne alguna en actiu passejant pels carrers d'aquesta ciutat.

En el camp formatiu, Tarragona té una gran tradició en l'ensenyament de l'arqueologia i són moltes les institucions que vetllen en aquesta ciutat per a la conservació, posada en valor i patrimonialització d'aquest patrimoni: l'Ajuntament de Tarragona, el Museu Nacional Arqueològic de Tarragona, la Reial Societat Arqueològica Tarraconense, el Museu Bíblic Tarraconense i la

Universitat Rovira i Virgili. L'any 2003 s'hi va sumar l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica i des del 2006, l'Institut de Paleoecologia Humana i Evolució Social.

Per tal de poder arribar també als centres d'ensenyament, l'ICAC va iniciar el 2008 una col·laboració amb el Camp d'Aprenentatge de la Ciutat de Tarragona (CdA), amb qui ha coorganitzat nombrosos projectes de difusió i activitats de formació del professorat en matèria d'arqueologia i món antic.

Escola Solc

L'escola Solc és un centre amb concert educatiu amb el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, des de l'any 1986. Anteriorment, i des de la seva creació, rebia del mateix Departament l'anomenada subvenció a la gratuïtat.

Solc és una escola de tipus generalista que atén alumnes entre els 3 i els 21 anys amb necessitats educatives especials derivades de discapacitat intel·lectual moderada, severa o profunda amb o sense dèficits motòrics i/o sensorials associats, trastorns generalitzats del desenvolupament i de l'espectre autista i trastorns de la conducta i de la personalitat.

L'objectiu principal de l'escola Solc és potenciar al màxim les capacitats dels seus alumnes, en els aspectes cognitius, psicomotrius, afectius i psicosocials. Oferint els suports necessaris per a que el seu funcionament sigui el més adaptatiu i normalitzat possible.

Aquesta proposta s'engloba doncs dins de la possibilitat de motivar els alumnes a descobrir nous coneixements sobre la història del seu entorn.

Camp d'Aprenentatge de la Ciutat de Tarragona

És una institució pública del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, dedicada a la didàctica escolar dels inventius patrimonials de la zona, una col·laboració en format de cursos de formació adreçats a professors d'història, cultura i llengües clàssiques de secundària i batxillerat.

Està emplaçat en el Complex Educatiu de Tarragona i compta amb una capacitat de 50 places per a l'alumnat i 5 més, per als professors/es.

El CdA de la ciutat de Tarragona rep de manera directa o indirecta uns 20.000 alumnes l'any. La majoria d'ells, en un moment o altre de la seva escolarització, han utilitzat els materials didàctics del CdA Tarragona, penjats a la a pàgina web, a disposició de tots els centres docents. Estudiar el món romà a Catalunya, en l'ensenyament obligatori i post obligatori, sense la consulta, l'ús o la visita a aquests CdA és cada vegada més inusual.

Entre la seva oferta formativa cal destacar que ofereixen fins a 63 activitats referides al món romà, que incideixen en l'estudi dels monuments de Tarragona, la vida quotidiana al món romà, l'urbanisme i la construcció i l'arqueologia.

A les activitats relacionades amb l'arqueologia els estudiants desenvolupen tècniques d'investigació, a través de l'excavació en un jaciment arqueològic simulat disponible al CdA i a la visita i a l'estudi de peces singulars als museus locals.

Col·laboració de la revista *Fet a Tarragona*

La revista *Fet a Tarragona* és una revista bimestral que aposta pels continguts socials i culturals de Tarragona, amb qualitat de textos, fotografies i disseny, i un tractament rigorós dels temes. La revista promou activitats culturals adreçades als seus subscriptors, que actualment arriben als 540. Els lectors la poden trobar a llibreries i quioscs de Tarragona.

Fet A Tarragona en digital es renova diàriament amb un contingut propi i exclusiu: article d'anàlisi i opinió o crònica d'una activitat social, cultural o política de la ciutat.

Finalitat del projecte *Solcant la història*

És el sistema escolar d'un país el que cal ajustar

per satisfer les necessitats de tots els nens

B. Lindqvist

L'objectiu principal d'aquest projecte és apropar els alumnes al món de l'Arqueologia des d'una perspectiva vivencial. Per aconseguir-ho, s'ha dissenyat un programa pilot, amb activitats teòriques i pràctiques sobre l'arqueologia clàssica adaptades als alumnes d'un centre d'educació especial.

Amb l'esmentat programa d'activitats, iniciat al curs acadèmic 2015-2016, els alumnes podran aprendre i experimentar la feina que realitza l'arqueòleg, a partir de la motivació generada per la troballa incidental d'un fòssil marí als terrenys de l'escola.

Posteriorment els alumnes treballaran a les aules i sobre un terreny preparat per aquesta finalitat, les diverses metodologies d'excavació i registre emprades pels arqueòlegs així com la recuperació d'objectes i el seu tractament fins a ser dipositats en un museu.

Objectius didàctics

- ✚ Descobrir l'arqueologia de manera molt experimental.
- ✚ Procurar que els alumnes desenvolupin tècniques d'investigació i de treball científic, desenvolupant hàbits d'observació, anàlisi i reconstrucció dels elements.
- ✚ Sensibilitzar els alumnes vers la necessitat de conèixer, respectar i estimar el medi que ens envolta.
- ✚ Conèixer el món romà mitjançant les restes d'aquella època existents a Tarragona i comprendre com aquesta cultura forma part important del nostre substrat cultural.
- ✚ Comprendre els trets bàsics de la història, de la cultura i de l'art del món romà, a partir de l'anàlisi dels monuments romans conservats a Tàrraco.
- ✚ Introduir els alumnes al món del periodisme fent un reportatge sobre les seves experiències com arqueòlegs.

Competències

Les competències a desenvolupar pels alumnes són: competència comunicativa i audiovisual, competència per a la comunicació artística i cultural, competència social i ciutadana, competència per a l'autonomia i iniciativa personal i la competència d'aprendre a aprendre.

Grau d'innovació del projecte

El projecte ***Solcant la història*** és una proposta innovadora que ofereix un format formatiu inexistent fins ara, que el fa encara més atractiu.

Aquesta proposta pluridisciplinària on participen un centre de recerca (ICAC), un servei del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya (Camp d'Aprenentatge de la Ciutat de Tarragona) i una escola d'educació especial (Solc), amb la col·laboració d'un mitjà de col·laboració que s'han ajuntat per apropar a aquest alumnat uns continguts formatius amb un format diferent que no només serveixen per complementar el que ja treballen normalment a classe sobre història i món clàssic des d'una òptica diferent sinó que inclou la part pràctica en d'altres centres i de la mà d'especialistes en el món de l'arqueologia clàssica.

Activitats i calendari

Les activitats s'han de programar prenent com a referent principal el desenvolupament personal i social, emocional, comunicatiu i cognitiu de l'alumne/a, prioritzant les habilitats de comunicació, l'autonomia personal i les habilitats socials que afavoreixin la seva participació en entorns socials i escolars normalitzats i que facilitin la seva vida familiar, el gaudi de l'oci i la cultura i la incorporació posterior a entorns laborals i la transició a la vida adulta.

Les sessions teòriques seran impartides per professors de l'Escola Solc així com per investigadors i tècnics de l'ICAC i seran completades amb unes sessions pràctiques dirigides pels professors del Camp d'Aprenentatge en col·laboració amb el professorat de l'Escola Solc.

Aquestes activitats tenen caràcter interdisciplinari incidint en continguts del medi social i cultural, de comunicació i llenguatge, d'expressió visual i plàstica i d'expressió corporal.

PROGRAMACIÓ D'ACTIVITATS CURS 2015-16

"SOLCANT LA HISTÒRIA"

DATA	ACTIVITAT	DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT	LLOC I AGRUPACIÓ D'ALUMNES
Primer trimestre 10-11-15	Visionat de la presentació "La línia del temps: de la formació dels planetes a les primeres civilitzacions"	<ul style="list-style-type: none"> • Exploració de coneixements previs mitjançant la presentació en Power Point "La línia del temps: de la formació dels planetes a les primeres civilitzacions". Els alumnes repassaran els coneixements sobre la formació del sistema solar i els planetes, els primers signes de vida, i la seva evolució al llarg de la història. 	Escola Solc. Aula amb canó de projecció. Grups flexibles
Primer Trimestre 19-11-2015 20-11-2015	Primera troballa al pati de l'escola.	<ul style="list-style-type: none"> • Els alumnes del grup flexible 1 (escolar 4, 5 i part del 2) descobriran al pati de l'escola, realitzant un taller de jardineria, la primera troballa d'una resta (una moneda). • Els alumnes del grup flexible 2 (escolar 1, 3 i part del 2) descobriran a l'hort, mentre planten, la segona troballa d'una resta (un ós d'animal) 	Jardí i hort de l'escola. Grups flexibles
Primer trimestre 26-11-15	Fem d'arqueòlegs a l'aula.	<ul style="list-style-type: none"> • Observació, anàlisi i identificació de la troballa • Fotografies de la troballa, neteja, dibuixar-la, fer hipòtesis de treball, fitxes de registre, recerca d'informació a internet. 	Escola Solc. Grups flexibles.
Primer trimestre 27-11-15	Videoconferència amb l'ICAC	<ul style="list-style-type: none"> • Els alumnes realitzaran una videoconferència amb l'arqueòleg Jordi López de l'ICAC, on podran consultar amb els experts tot allò que desitgin sobre les troballes i altres dubtes relacionats amb el món de l'arqueologia. 	Escola Solc. Tot el grup. Aula amb canó.

Primer trimestre 11-12-15	Visita a l'ICAC Visionat de la presentació "Què és l'Arqueologia?"	<ul style="list-style-type: none"> • Exploració de coneixements previs mitjançant la presentació en Power Point "Egipte, Grècia i Roma, tres grans cultures del nostre passat." Per part de Gemma Fortea (ICAC). Els alumnes faran un viatge per les tres cultures i aprendran els principis i fonaments de l'Arqueologia. • Activitat d'anàlisi de restes materials d'una bossa de brossa. • Visita de les instal·lacions de l'ICAC (biblioteca, laboratoris) 	ICAC. Tot el grup Aula amb canó de projecció
2n Trimestre	Registre de les troballes	<ul style="list-style-type: none"> • Els alumnes ompliran una fitxa de registre de les restes trobades al jardí i a l'hort de l'escola. Fitxa proporcionada pel Camp d'Aprenentatge 	Escola Solc. Grups flexibles
2n Trimestre	Dura o no dura en el temps?	<ul style="list-style-type: none"> • Els alumnes recordaran l'activitat treballada a l'ICAC sobre els materials que perduren en el temps, a través d'analitzar materials de la bossa de brossa. Recordatori dels continguts treballats al power point presentat a l'ICAC 	Escola Solc. Grups flexibles
2n Trimestre	Power point sobre la Pedrera del Mèdol	<ul style="list-style-type: none"> • Els alumnes visualitzaran una presentació power point sobre la Pedrera del Mèdol. Anticipant la sortida que realitzarem posteriorment. 	Escola Solc. Grups Flexibles. Aula amb canó
2n Trimestre	Activitats manuals	<ul style="list-style-type: none"> • Reproduïm l'agulla de la Pedrera del Mèdol fent una figura en 3d amb paper. 	Escola Solc. Grups flexibles
2n Trimestre 18-03-2016	Sortida a la pedrera romana del Mèdol	<ul style="list-style-type: none"> • Visita guiada a la Pedrera del Mèdol, on els alumnes podran observar i descobrir com era una pedrera romana. Visita organitzada amb la col·laboració de l'ICAC 	Pedrera del Mèdol Tot el grup
3è Trimestre 08-04-2016	Activitat pràctica "Dos pams sota terra"	<ul style="list-style-type: none"> • Activitat organitzada pel Camp d'Aprenentatge. • Es tracta de l'activitat <i>Taller d'arqueologia</i> adaptada als alumnes més joves. Mitjançant l'explicació d'un conte s'introdueix l'alumnat en 	Instal·lacions del

	(visita guiada al Camp d'Aprenentatge)	el concepte de l'antiguitat i la successió de fets històrics. L'arqueologia, amb la tècnica d'excavació i aplicació del mètode científic, intenta resoldre els enigmes del passat.	Camp d'Aprenentatge. Agrupaments flexibles
3è Trimestre	Cine Solc	<ul style="list-style-type: none"> • Projectió d'un film relacionat amb el món clàssic proporcionat per l'ICAC 	Escola Solc. Grups flexibles.
3è Trimestre	Treball d'aula	<ul style="list-style-type: none"> • Realització d'activitats d'ampliació sobre la visita al jaciment del Camp d'Aprenentatge. Recull de fitxes proporcionades pel Cd'A (relacionar, reconstruir, reproduir, etc) 	Escola Solc Grups flexibles
3è Trimestre Abril	Fem de periodistes	<ul style="list-style-type: none"> • Un grupet d'alumnes realitzarà un reportatge sobre les experiències viscudes al món de l'Arqueologia. Com van trobar les restes al jardí i a l'hort, com van reconstruir les troballes, com es fa una excavació, etc... • Activitat guiada i dirigida pel Ricard Lahoz, director de la revista <i>Fet a Tarragona</i> 	Agrupaments flexibles Aules
3è Trimestre Maig	Tarraco Viva	<ul style="list-style-type: none"> • Activitat vivencial sobre la ciutat romana de Tàrraco organitzada pel Camp d'aprenentatge per a les escoles de la ciutat: teatre, jocs romans, actuacions 	TOT EL NIVELL Camp de Mart
3è Trimestre Juny	Què hem après?	<ul style="list-style-type: none"> • Activitat d'avaluació. Realització de tot un seguit d'activitats on els alumnes hauran de demostrar tot allò que han après sobre el món de l'Arqueologia. 	Escola Solc. Agrupaments flexibles

IMATGES

-Videoconferència dels alumnes de l'escola Solc amb l'arqueòleg de l'ICAC, Jordi López i les responsables de l'àrea d'activitats, Ana Gallego i Gemma Fortea

-Visita dels alumnes de l'escola Solc a l'ICAC

